

31 augustus 1960.

NOTITIE voor de Minister.

**VIA de Thesaurier-Generaal.
de Directeur Buitenlands Betalingsverkeer, loco.**

Medeparaaf: Directie Bewindvoering.

Betreft: Ontwerp-conventie Europese verkiezingen.

Excellentie,

Ten behoeve van de P.V.'s en een eerzame gedachtenwisseling in de drie Raden van de Europese Gemeenschappen, op 27 en 28 september in gemeenschappelijke zitting bijeen, is een standpuntbepaling noodzakelijk van de Nederlandse regering t.a.v. een door het Europese Parlement aan de Raden voorgelegde ontwerp-conventie t.b.v. de verkiezing van dit Parlement door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen.

De hoofdpunten van de ontwerp-conventie komen op het volgende neer:

1. Verdrievubbeling van het aantal leden (thans 142 wordt 426, waarvan thans 14 wordt 42 Nederlanders). De Ministerraadsnota bepleit verdubbeling in plaats van verdrievubbeling.
2. Gedurende een overgangsperiode (lopende tot een nader door het Parlement te bepalen tijdstip, liggende tussen het einde van de derde stappe en het einde van de vijfjarige zittingsduur van het dan zitting hebbende Parlement) zal een derde deel van de afgevaardigden nog door en uit de nationale Parlementen worden aangewezen. De Ministerraadsnota gevoelt hieraan weinig behoefte, doch heeft ook geen overwegend bezwaar: voorgesteld wordt hierover nog eens een open gesprek met het Europese Parlement te hebben.
3. Gedurende de overgangsperiode zou een eenvormige regeling van de verkiezingsprocedure in de zes landen achterwege blijven. De Ministerraadsnota is hiernaar akkoord.
4. Het Europese Parlement zou zelf een eenvormige verkiezingsprocedure moeten vaststellen geldende na de overgangsperiode. De Ministerraadsnota wijst dit pertinent af.
5. De kiesgerechtigde leeftijd zou komen op 21 jaar (in Nederland is deze 23 jaar). De Ministerraadsnota waarschuwt ervoor, dat aanvaarding van de 21-jarige leeftijd voor het actief Europees kiesrecht ongetwijfeld zou moeten leiden tot een overeenkomstige verlaging van het actief kiesrecht voor intern-Nederlandse verkiezingen en dus tot wijziging van de Grondwet.
6. Terugbetaling van bepaalde verkiezingskosten aan kandidaten of lijsten, die ten minste 10% van de uitgebrachte stemmen hebben behaald. De Ministerraadsnota acht dit onaanvaardbaar.

Commentaar:

Naar aanleiding van het bovenstaande moge ik het volgende opmerken.

- a. Ik vraag mij af, of het nuttig is het passief kiesrecht uit te strekken tot niet-leden van nationale Parlementen. Deze uitbreiding is in strijd met artikel 13B, 1e lid van het E.E.G.-verdrag en de overeenkomstige bepalingen van het Euratom- en K.S.G.-verdrag. Formeel behoeft dat echter geen bezwaar te zijn omdat de ontwerp-conventie als verdrag uiteraard de bestaande verdragen kan wijzigen en aanvullen. Materieel zou men de stelling van de Ministerraadsnota (blz. 3, sub 3, 2e alinea) kunnen volgen, dat zulks

direct voortvloeit uit de door de Europese verdragen aan het Europese Parlement verstrekte opdracht voorstellen te doen omtrent rechtstreekse verkiezingen. Niettemin past ten deze toch wel enige aarzeling. Immers, men raakt hier de kern van de institutionele verhoudingen binnen de gemeenschappen. Er van uitgaande, dat deze, al bepleit het Europese Parlement in een tegelijk met de ontwerp-conventie genomen aangenomen resolutie de urgentie van uitbreiding van zijn bevoegdheden, binnen afsienbare tijd niet zal worden gewijzigd, is het formeel zo, dat slechts de drie executieven aan het Parlement verantwoording afleggen; de Raden kunnen formeel niet ter verantwoording worden geroepen, doch in de praktijk zal ook deze op een goede verstandhouding en samenwerking met het Parlement bedacht zijn, ware het slechts, omdat de individuele Ministers anders op het nationale vlak moeilijkheden krijgen met hun eigen Parlementen. Het doen optreden van Europese parlementariërs, die niet tevens nationale parlementariërs zijn, zou t.a.v. de drie executieven niet aanstonds op bezwaren behoeven te stuiten, doch deze bezwaren zijn er wellicht wel tegenover de Raden. Deze vertegenwoordigers toch zouden wellicht in de verleiding komen de invloed, die zij in het nationale vlak niet op de regeringen kunnen uitoefenen, in het Europese Parlement wel tot gelding te brengen. Bovendien zouden zij in de nationale Parlementen niet worden gecorrigeerd voor al te "Europese" denkbeelden, welke onvoldoende rekening zouden houden met nationale overwegingen, welke de Ministers in verband met hun nationale verantwoordingsplicht, en in verband daarmee ook de Europese executieven, wel degelijk moeten laten meestellen.

b. Een gelijk teveel aan Europese ijver lijkt mij te vresen, wanneer het aantal Europese parlementariërs te sterk wordt uitgebreid. In severre vraag ik mij af, of ook de verdubbeling, welke de Ministerraadsnota bepleit, nog niet te veel van het goede is. De argumenten, welke de Ministerraadsnota daarvoor aanvoert - te weten dat de kleine landen als Nederland met te weinig Nederlandse afgevaardigden te veel Commissies moeten bezetten (14 Nederlanders momenteel in 13 Commissies 36 plaatsen, zodat de meesten van hen in 3 Commissies zitting moeten nemen), daarnaast dat de kleinere politieke partijen van een klein land slechts aan een gering deel van het Commissie-werk deel kunnen nemen; de A.N. met twee leden aan vijf Commissies, de C.N.U. en de V.V.B. ieder met een lid aan drie Commissies - zou ik zeker niet willen bagatelliseren en met name het laatste bezwaar moet m.i. wel degelijk wegen, doch aan de andere kant mag toch ook niet over het hoofd worden gezien, dat de bevoegdheden van het Europese Parlement nu eenmaal vooral nog van zeer beperkte aard zijn en uitsluitend adviserend. Men heeft dus noch een wetgevende taak, noch budgetrecht in de gebruikelijke betekenis van het woord. Men kan zich dus nog meer tot het aan-geven van grote lijnen bepalen, dan de nationale Parlementen zal zouden moeten doen.

Ook wat dit betreft zou ik er dus persoonlijk bepaald de voorkeur aan te geven vast te houden aan het bij de vroegere verdrags-onderhandelingen als juist aanvaarde aantal leden van het Europese Parlement en ook wat dit betreft afwijking van de bestaande verdragen willen afzien.

g. Wanneer op deze wijze de ambities van het Europese Parlement aan banden gelegd worden, zou er m.i. geen bezwaar tegen behoeven te bestaan op een ander punt meer Europees te zijn dan de ontwerp-conventie is. M.i. zou, indien het lidmaatschap van het Europese Parlement zou worden beperkt tot leden van de nationale Parlementen, of althans tot leden van nationale Parlementen en hen die daarvoor bij nationale verkiezingen kandidaat zijn geweest

(eventueel met zekere beperkingen), er geen bezwaar tegen behoeven te bestaan ten volledig rechtstreeks door de kiezers te doen aar-
vijsen en dus af te zien ~~van~~ voorlopige handhaving van de aanwij-
zing van een derde van hen door de nationale Parlementen.

d. Bij een uitdrukkelijk uitgesproken politieke zaak als de onder-
hevige kunnen kostenoverwegingen uiteraard slechts weinig invloed
hebben. Afgesien van de extra kosten welke afwijkende kiezerlijsten
met zich zullen brengen, als gevolg van afwijkende kiezerlijsten
gerecht ~~is~~ ^{wordt} leeffijden bij de Europese en nationale verkiezingen,
en afgesien ook van het om democratische redenen veroorpen voorstel
insake terugbetaling van bepaalde verkiezingskosten, gaat het in
hoofdsak om de reis- en verblijfskosten der afgevaardigden, welke
volgens de Ministeraansnota (blz. 6, punt 4 slot) verdrievoudigd
zouden worden. Dit laatste is uiteraard niet geheel waar, omdat
dit ook het aantal leden van de diverse Commissies in dezelfde mate
zou moeten worden uitgebreid en dit in strijd zou zijn met het beoog-
de voordeel de lidmaatschappen van de Commissies over meer leden
te ~~verminderen~~. Deze technische opmerking neemt overigens natuurlijk
niet weg, dat uitbreiding van het Parlement onvermijdelijk guld zou
kosten. De huidige Nederlandse bijdrage in de reis- en verblijfs-
kosten is ruim 2 ton ^(guldens).

HET HOOPD VAN DE AFDELING
MULTILATERALE ZAKEN,

(Mr. C. van der Tak.)